

Міністерство освіти і науки України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**77-ї наукової конференції професорів,
викладачів, наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

ТОМ 2

16 травня – 22 травня 2025 р.

2. [Електронні гроші та електронні платіжні системи в Україні URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11167/1/%D0%95%D0%BB%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96.PDF](http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/11167/1/%D0%95%D0%BB%D0%B3%D1%80%D0%BE%D1%88%D1%96.PDF) (дата звернення: 02.05.2025)

3. [Електронні гроші: види цифрових грошей, переваги та недоліки інтернет-грошей URL: https://rates.fm/ua-uk/payment-systems/elektronni-groshi-sutnist-vidi-perevagi-ta-nedoliki-internet-groshej/](https://rates.fm/ua-uk/payment-systems/elektronni-groshi-sutnist-vidi-perevagi-ta-nedoliki-internet-groshej/) (дата звернення: 02.05.2025)

УДК 338.24:330.342:355.02

*А.С. Бадула, К.В. Лісконог, студентки групи 201-ЕО
Науковий керівник – А.Д. Глушко, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська Політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ВПЛИВ ВОЄННИХ РИЗИКІВ НА ЕКОНОМІЧНУ БЕЗПЕКУ БІЗНЕСУ

Повномасштабна війна в Україні суттєво змінила умови ведення бізнесу, поставивши під загрозу його економічну безпеку. Воєнні ризики несуть серйозні загрози для підприємств – від руйнування інфраструктури до втрати покупців і проблем із логістикою. У таких умовах здатність бізнесу адаптуватися до нових викликів стає ключовим чинником його стійкості та подальшого розвитку.

Уряд України відносить до воєнних ризиків ті страхові випадки, які є поширеними в міжнародній практиці та можуть виникнути на території країни, зокрема: «воєнний конфлікт, включаючи війну або збройний конфлікт, збройна агресія, бойові дії, масові заворушення; насильницька зміна чи повалення конституційного ладу або захоплення державної влади; терористичні акти або диверсії; окупація, анексія» [1].

Найбільшим воєнним ризиком для підприємств є фізичне знищення або пошкодження інфраструктури та майна через бойові дії. Ракетні обстріли, бомбардування та артилерійські атаки руйнують виробничі приміщення, склади, логістичні центри та транспортні шляхи. Це не лише зупиняє діяльність бізнесу, а й завдає значних фінансових втрат, ускладнює доступ до ринків і затримує відновлення після війни.

Попри тривалу війну, більшість компаній продовжують працювати та зберігати свою присутність на українському ринку. Згідно з даними Європейської Бізнес Асоціації, 77% продовжать працювати в Україні, незалежно від того, чи завершаться цього року бойові дії. Інші 19% поки не мають однозначної відповіді, і тільки 4% припускають, що в разі

продовження бойових дій можуть переглянути свою присутність на українському ринку [2] (табл. 1).

Таблиця 1. Функціонування бізнесу під час війни (за даними Європейської Бізнес Асоціації)

Робота компаній	2022	2023	2024	2025
Працюють у повному обсязі	28 %	54 %	78 %	75 %
Працюють з обмеженнями	68 %	46 %	21 %	24 %
Не працюють	4 %	0 %	1 %	1 %

Динаміка роботи бізнесу в Україні свідчить про поступову адаптацію до воєнних умов. Якщо у 2022 році лише 28% компаній працювали у повному обсязі, то у 2024 – вже 78%, і навіть у 2025 році, попри виклики, таких залишилося 75%. Водночас частка підприємств, що працюють з обмеженнями, знизилася з 68% у 2022 році до 24% у 2025-му. До таких обмежень належать, зокрема, нестача персоналу через мобілізацію, зменшення географії діяльності, а також зупинка роботи під час повітряних тривог. Втрати бізнесу від війни залишаються суттєвими. Станом на початок 2025 року для 25% опитаних компаній вони складають до \$1 млн. Водночас 24% повідомляють про втрати в діапазоні \$1-10 млн, і 16% – про втрати більше \$10 млн. Жодних втрат не понесли тільки 11% опитаних компаній Асоціації, а 24% важко їх оцінити [2, 3].

У відповідь на воєнні ризики бізнес в Україні виробив кілька моделей поведінки, що відображають різний рівень готовності до ризику та адаптації. Згідно з останніми дослідженнями, підприємства застосовують три основні стратегії: консервативну, агресивну та гнучку. Консервативна модель передбачає мінімізацію активності під час кризи – зниження виробництва, інвестицій та запуску нових проєктів. Агресивна стратегія, навпаки, орієнтована на зростання в сегментах з підвищеним попитом через військову ситуацію (наприклад, виробництво медичних засобів) або спробу завоювання нових ринків за рахунок конкурентних переваг. Гнучка стратегія поєднує обидва підходи: підприємства зберігають адаптивність, скорочуючи витрати, але не відмовляючись від можливостей швидкого реагування на ринкові зміни [4, с. 42].

Підсумовуючи, доцільно відмітити, що в умовах воєнного стану український бізнес демонструє значну стійкість. Більшість компаній працюють, оптимізуючи витрати та адаптуючи свої стратегії до нових умов, активно дотримуючись різних підходів, що дозволяє їм балансувати між стабільністю та розвитком, незважаючи на численні виклики.

Література:

1. Про затвердження переліку воєнних та політичних ризиків та Умов і порядку страхування (перестраховування) воєнних та політичних ризиків під час здійснення видів діяльності Експортно-кредитного агентства: Постанова Кабінету Міністрів України від 9 квітня 2024 р. № 388. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/388-2024-n#Text>

2. Три чверті опитаних компаній ЕВА працюватимуть в Україні незалежно від тривалості війни. Європейська Бізнес Асоціація від 24 лютого 2025 р. URL: <https://eba.com.ua/try-chverti-opytanyh-kompanij-eva-pratsyuvatymut-v-ukrayini-nezalezhno-vid-tryvalosti-vijny/>

3. Глушко А. Дeregуляція бізнес-середовища в Україні в умовах воєнного стану. Економічна безпека: держава, регіон, підприємство : матеріали Міжнародної науково-практичної Інтернет-конференції, 29 вересня 2022 р. Полтава : НУПП, 2022. С. 24–27.

4. Кнейслер О. В., Квасовський О. Р., Костецький В. В., Кнейслер Е. Г. Вплив воєнних ризиків на фінансову безпеку суб'єктів господарювання. Інвестиції: практика та досвід, 2025. С. 42. URL: <https://nayka.com.ua/index.php/investplan/issue/view/192/144>

УДК 336.32

*А.С. Безлуцька, А.І. Пелюшенко, студентки групи 201-ЕО
Науковий керівник – Л.А. Свистун, к.е.н., доцент
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ВПЛИВ НА ПРИБУТОК УКРАЇНСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЕКОНОМІЧНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ ТА ВОЄНОГО ЧАСУ

У 2022 році українська економіка зіткнулася з безпрецедентними викликами, спричиненими повномасштабним вторгненням російської федерації. Військова агресія не лише спричинила значні людські втрати та руйнування інфраструктури, але й серйозно підірвала основи економічної стабільності країни. Військові дії призвели до масового переміщення населення, зокрема внутрішньо переміщених осіб, що в свою чергу негативно вплинуло на ринок праці та споживчий попит. Станом на середину березня 2025 року в Україні офіційно зареєстровано понад 4,6 мільйона ВПО. З них близько 3,68 мільйона - дорослі, а 873 тисячі - діти до 18 років. У загальній кількості переселенців частка жінок становить 59,7%, а чоловіків - 40,3%. Найбільше ВПО зареєстровано в Донецькій та Харківській областях.

Один з найбільш вразливих секторів економіки – аграрний, який традиційно генерував основний масив валютної виручки. Україна, відома як «житниця Європи», зазнала значних втрат у виробництві та експорті сільськогосподарської продукції через пошкодження інфраструктури, мінування полів та блокування морських портів. Відбулось не лише зменшення внутрішнього виробництва, але й зростання цін на